

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

03.04.2025 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

[Euronews Bulgaria](#)

✓ Доц. д-р Милена Ангелова: Електроенергията в Северна Европа е до 50% по-евтина, отколкото у нас

„Единният европейски пазар има много дефицити. Те не са само в областта на енергетиката, но пазарът на електроенергия в Европа е един от най-ясно изразените дефицити на единния пазарен механизъм“. Това каза на 02/04/2025 г. за Телевизия Euronews Bulgaria доц. д-р Милена Ангелова, главен секретар на Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ) и зам.-председател на Икономическия и социален съвет (ИСС) по темата за повишаване на енергийната ефективност и приетата от ИСС резолюция за необходимост от механизъм за преодоляване на дисбаланса на европейския пазар на електроенергия и постоянните свръхвисоки цени в Югоизточна Европа.

По нейните думи, цената на електроенергията в Северна Европа е между 30% и 50% по-ниска спрямо тази в страните от Централна и Източна Европа. „Това е устойчива тенденция поради факта, че в нашата част на Европа – България, Гърция, Румъния, Унгария, Хърватия дори, имаме едни свръхвисоки цени, защото липсва свързаност в рамките на целия Европейски съюз и основно в пръстена около Австрия. Там интерконекторите по границите с Унгария не работят, както трябваше, и това спира потока на енергията, която би трябвало да циркулира свободно на този пазар“, коментира експертът.

Според доц. д-р Милена Ангелова, има и други проблеми - например, че електропреносната мрежа, особено в пиковите часове, не може да понесе тези товари в рамките на Европейския съюз. Проблем произтича и от факта, че България отговаря за енергийната сигурност на Украйна, а вече и на Молдова.

Главният секретар на АИКБ подчерта, че има сериозни ценови пикове, които оказват много негативно влияние върху бизнеса, влошавайки конкурентоспособността на българската индустрия.

За още информация, гледайте целия разговор в приложения видеозапис.

Вижте целия разговор във видеото - [ТУК](#).

[Petel.bg](#)

✓ Добрин Иванов, АИКБ: Предимство е, че разходите за труд в България са най-ниски

Разходите за труд включват два основни компонента – трудовите възнаграждения на работниците и служителите, както и „съпътстващи разходи“ (здравни, пенсионни и социални осигуровки).

Освен у нас най-евтин е трудът и в Румъния и Унгария. На обратния полюс са Белгия, Дания и Люксембург.

И все пак, у нас за година разходите за час работа са се повишили с 13,9% спрямо 2023 г.

През 2024 г. средната работна заплата в страната е била 2323 лв. бруто, сочат данните на Националния статистически институт (НСИ).

През последното тримесечие на миналата година най-високата средна брутна заплата е била в София – 3 287 лв., а най-ниска в Смолян – 1602 лв.

Темата коментира в предаването „Тази сутрин“ Добрин Иванов, изпълнителен директор на Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ).

„Грешка е да се сравняват доходите с разходите за труд. Разходите са по-скоро показател, който се следи от инвеститорите, за да вземат инвестиционно решение. В този смисъл фактът, че разходите за труд в България са най-ниски е предимство, защото е възможно инвеститори да изберат България заради този показател“, смята Добрин Иванов.

✓ Предимство е, че разходите за труд в България са най-ниски

Разходите за труд включват два основни компонента – трудовите възнаграждения на работниците и служителите, както и „съпътстващи разходи“ (здравни, пенсионни и социални осигуровки).

Освен у нас най-евтин е трудът и в Румъния и Унгария. На обратния полюс са Белгия, Дания и Люксембург.

И все пак, у нас за година разходите за час работа са се повишили с 13,9% спрямо 2023 г.

През 2024 г. средната работна заплата в страната е била 2323 лв. бруто, сочат данните на Националния статистически институт (НСИ).

През последното тримесечие на миналата година най-високата средна брутна заплата е била в София – 3 287 лв., а най-ниска в Смолян – 1602 лв.

Темата коментира в предаването „Тази сутрин“ Добрин Иванов, изпълнителен директор на Асоциация на индустриалния капитал в България (АИКБ).

„Грешка е да се сравняват доходите с разходите за труд. Разходите са по-скоро показател, който се следи от инвеститорите, за да вземат инвестиционно решение. В този смисъл фактът, че разходите за труд в България са най-ниски е предимство, защото е възможно инвеститори да изберат България заради този показател“, смята Добрин Иванов.

Важни обществено-икономически и политически теми

[БНТ](#)

✓ Новите пътни такси: Как толсистемата отчита цената според екокатегорията на камионите?

След увеличението на толтаксите превозвачи алармираха, че камиони от по-ниска екокатегория, пътуват по-евтино по пътната мрежа и ценообразуването не е коректно. Днес обаче от Националното толуправление заявиха, че цените продължават политиката замърсителя да плащат повече, а камионите от по-висока екокатегория - по-малко.

Ако два тира, единият екокатегория 3, а другият - 5, пътуват по магистрала у нас - то те ще трябва да платят толтакса съответно по 41 и 40 стотинки за всеки изминат километър.

Проф. Олег Асенов, директор на "Националното толуправление": "Спазва принципа, който ползва- плаща и който замърсява- плаща. Така, че тези, които са с най-висока еврокатегория получават преференция, като директивата разрешава да направим разлика до 50%."

Така разликата между най-замърсяващата и най-екологичната категория не може да е повече от 50% от цената. Според европейската директива, за да няма дискриминация, шофьорите трябва да бъдат таксувани еднакво, независимо дали са родни или транзитно преминаващи.

Проф. Олег Асенов, директор на "Националното толуправление": "Това не означава, че не могат да бъдат приложени мерки - например ограничаване на транзитния трафик по определени коридори и възможност на националния трафик да използва обходни маршрути при които се заплащат по-ниски такси."

След като страната ни влезе в Шенген и по суша, трафикът се е увеличил, в това число и транзитно преминаващите камиони.

Красимир Чакъров, "Контрол и правоприлагане" в "Националното толуправление": "Увеличението е между 6 и 7%."

Проф. Олег Асенов, директор на "Националното толуправление": "Само за март имаме 5% увеличение на приходите от тол такси."

За вчерашния ден са засечени 4000 нарушители.

Проф. Олег Асенов, директор на "Националното толуправление": "От тях повече от половината са тежкотоварни и от тежкотоварните 2/3 са небългарски камиони."

Все още няма решение дали превозвачите ще излязат на протест заради по-високите цени на тол системата. Разговорите с властта продължават.

✓ Парламентът ще гласува вота на недоверие към кабинета "Желязков"

Депутатите в Народното събрание предстои да гласуват вота на недоверие срещу кабинета „Желязков“. Той беше внесен от „Възраждане“ с мотив – провал на външната политика на правителството. Искането получи подкрепата на МЕС и „Величие“.

Близо четири часа продължиха дебатите по вота на недоверие в сряда. Във фокуса на разискванията се оказаха темите за политиката на България относно войната в Украйна и позицията на страната ни по повод смъртта на капитан Марин Маринов в Газа. Докато „Възраждане“ защитаваха мотивите си, депутатите от ПП-ДБ демонстративно напуснаха пленарната зала и отново обявиха, че няма да подкрепят искането за сваляне на правителството.

В защита на кабинета се обявиха ГЕРБ-СДС, ИТН, БСП-ОЛ, ДПС-ДПС и "ДПС-Ново начало". Очаква се вотът на недоверие да получи подкрепа единствено от депутатите на „Възраждане“, МЕС и „Величие“.

Според правилника за работа на парламента гласуването се провежда не по-рано от 24 часа след приключване на разискванията. Гласуването на вота е насрочено за 13:45 часа. Можете да го гледате в извънредната емисия "По света и у нас" по БНТ 1.

[БНР](#)

✓ БАИ: Инвестиции за над 2,5 млрд. евро са влезли в икономиката ни през 2024 г.

Инвестиции в размер на над два и половина милиарда евро са влезли в българската икономика през миналата година, съобщи изпълнителният директор на Агенцията за инвестиции Мила Ненова.

Сертифицирани са повече от 20 инвестиционни проекта за 645 милиона лева с 1845 разкрити работни места.

От началото на тази година от агенцията отбелязват засилен инвеститорски интерес:

"Инвеститорите, които изчакваха, да видят какво ще се случи, идват вече с конкретни проекти", заяви изпълнителният директор на агенцията Мила Ненова.

Българската агенция за инвестиции за 19-и път раздаде Годишните награди "Инвеститор на годината" за 2024-а година. Конкурсът отличава не само големи компании, но и малки и средни предприятия с принос за развитието на българската икономика.

✓ Новите работни места в частния сектор на САЩ се повишиха със 155 хиляди през март

Работодателите в частния сектор на САЩ разкриха през март 155 000 нови работни места след тяхно повишение с 84 000 през втория месец на годината (слаб възходяща ревизия от предишна оценка за 77 000), докато очакванията бяха за по-слабо увеличаване на заетостта с около 115-120 хиляди, показва последният доклад за заетостта на ADP (Automatic Data Processing Inc.). По-сините от очакваното данни не оправдават опасенията за забавяне на трудовия пазар и на американската икономика на фона на високата неисигурност, предизвикана от тарифната политика на президента Доналд Тръмп.

"Въпреки политическата несигурност и влошаващите се потребителски нагласи, най-важното е следното: данните за март са добри за икономиката и за работодателите от всякакъв мащаб, дори не непременно за всички сектори", коментира данните главният икономист на ADP Нела Ричардсън.

По-силните от очакваното данни идват на фона на притесненията, че агресивните тарифни политики на президента Доналд Тръмп могат да възпрат фирмите да увеличават персонала си, както и да доведат до забавяне на бизнес и на потребителската активност.

Днес акцентът обаче се поставя върху очакваното в 23.00 часа българско време оповестяване от страна на Тръмп на широкообхватни т.нар. "реципрочни" мита спрямо търговските партньори на САЩ, последвани от евентуални контрамерки от засегнатите новите тарифи държави.

Междувременно броят на новоназначените служители, наети в сектора на услугите, достигна през март 132 000, воден от 38 000 нови работни места в сферата на професионалните и бизнес услуги, на 26 000 работни места във финансовите дейности и на 12 хиляди в образованието и здравните услуги, докато в в сектор "транспорт, търговия и комунални услуги" бяха закрити 6 000 работни места.

В производствения сектор пък бяха разкрити нови 24 000 работни места благодарение на ръст с 21 000 на заетостта в промишленост и с 6 000 в строителството, но при спад с 3 000 на заетите в сферата на минното дело и природните ресурси. Същевременно годишният растеж на заплатите през март се забави до 4,6% от 4,7% през януари и февруари, показва още проучването на ADP. Данните за заплащането на труда се основават на заплатите на почти 10 милиона отделни служители за период от 12 месеца. Нарастването на заплащането на сменилите работата пък се забави през март до 6,5% на годишна база от 6,7% през предходния месец.

Проучването на ADP е факт само два дни, преди в петък да бъдат оповестени официалните данни за пазара на труда и за безработицата в САЩ през третия месец на 2025 г., като осредните прогнози са за повишаване на новоразкритите неселскостопански работни места с около 135-140 хиляди след тяхно повишение със 151 хил. през февруари. Безработицата пък се очаква да стабилизира на февруарското ниво от 4,1%.

✓ „Разрушителна топка за икономиката“: Защо стратегите на Уолстрийт се притесняват от стагфлацията

Стагфлацията се превърна в най-често чуваната дума на финансовите пазари, тъй като президентът Тръмп обещава нови и нови мита, като реципрочните налози се очакват още утре.

Притесненията относно стагфлацията – мрачен икономически сценарий, при който растежът спира, инфлацията продължава и безработицата се покачва, се повишиха след поредица от разочароващи икономически данни, заедно с променящия се търговски наратив на администрацията на Тръмп и други политически неизвестни, включително скорошни усилия за съкращаване на държавни работни места от Департамента за правителствена ефективност (DOGE) на Илон Мъск, пише YahooFinance.

„Наистина е жалко, че Тръмп е толкова склонен да удари икономиката“, пише Ед Ярдени, президент на Yardeni Research, в бележка до клиентите в понеделник. „Беше много устойчив през последните три години в лицето на затягането на паричната политика“, добави той.

Ярдени повиши оценката си за вероятността САЩ да навлязат в период на стагфлация до 45% от предишните 35%, като добави, че сценарият включва възможността за плитка рецесия през втората половина на тази година.

Стратегът посочи няколко икономически индикатора, включително колебливата производствена дейност и по-високите цени, плащани от мениджърите по покупките, като предупреди: „Частта с по-високата инфлация при стагфлацията е почти сигурна“.

В петък данните, публикувани от Бюрото за икономически анализи, показаха, че потребителите са похарчили по-малко от прогнозираното през март, докато инфлацията се е повишила повече от очакваното - знак, че стагфлационните пукнатини започват да се показват в твърдите икономически данни. Това съвпадна със слабите показания от проучванията и настроеността – често наричани меки икономически данни, които подчертаха повишения песимизъм по отношение на перспективите за инфлацията и пазара на труда в САЩ.

Трябва да се отбележи, че Федералният резерв поддържа позицията, че инфлацията, предизвикана от митата, ще бъде „преходна“ и следователно ще има краткосрочно въздействие върху растежа на цените. Това беше отразено в последните прогнози на централната банка, според които тя очаква инфлацията на база ценовия индекс на разходите за лично потребление (PCE) 2,7% в края на годината, преди да достигне целта си от 2% до 2027 г.

Но икономистите твърдят, че „преходната“ инфлация остава нереалистично очакване.

„Продължаваме да мислим, че служителите на Фед подценяват степента, до която тарифите вероятно ще повишат инфлацията“, написа заместник-главният икономист за Северна Америка на Capital Economics Стивън Браун в отговор на решението.

Наред с по-високата инфлация, икономистите твърдят, че рисковете за растежа остават насочени в посока надолу, най-вече поради неизвестните ефекти от митата на Тръмп.

На последното си заседание, което приключи на 19 март, Фед понижи прогнозата си за икономическия растеж за 2025 г. до 1,7% в сравнение с 2,1% по-рано, отбелязвайки, че „несигурността около икономическите перспективи се е увеличила“.

Но тъй като митата служат като най-непосредствената заплаха за растежа и инфлацията, устойчивият пазар на труда в САЩ продължава да уверява наблюдателите на Уолстрийт, че икономиката може да избегне рецесия - поне засега.

„Бих бил много по-загрижен, ако пазарът на труда започне да се пропуква“, каза пред YahooFinance в понеделник Адитя Бхаве, старши икономист за Америка в Bank of America. „Докато генерираме ръст на работните места, ние генерираме ръст на доходите и тогава има място за харчене“, добави той.

В резултат на това Бхаве каза, че не вижда последните данни като предвестници на рецесията.

„Номиналните разходи все още се държат добре. Най-важното е, че пазарът на труда се задържа и аз няма да се откажа от потребителя в САЩ, докато пазарът на труда се държи“, каза още той.

Докладът за работните места през март, който трябва да бъде публикуван в петък, ще служи като последен тест. Икономисти, анкетиращи от Блумбърг, очакват икономиката на САЩ да е добавила 135 хил. работни места през месеца, което е спад в сравнение с февруарското ниво от 151 хил. работни места. Междувременно нивото на безработица се очаква да остане стабилно при 4,1%.

✓ Новият шеф на Intel обеща на компанията най-добрите таланти и култура на иновации

Главният изпълнителен директор на Intel Лип-Бу Тан обеща голяма "културна промяна" в компанията, като каза, че ще даде приоритет на привличането на таланти, изграждането на връзки с клиентите и намаляването на бюрокрацията, съобщи Financial Times.

Говорейки на конференцията на Intel в Лас Вегас, той каза, че администрацията на президента на САЩ Доналд Тръмп е готова да помогне на компанията, тъй като федералното правителство се стреми да запази лидерството на страната в производството на полупроводници. Тан пое поста главен изпълнителен директор на Intel в средата на март; преди това оглавяваше IT компанията Cadence Design Systems. Той каза, че основният му приоритет в новата му роля ще бъде да

„привлече най-добрите таланти в индустрията“ и да създаде нова култура на иновации, в която Intel работи като „стартъп от първия ден“. „Бюрокрацията убива иновациите“, каза Тан.

Intel съкрати приблизително 15 000 работни места, откакто мерките за намаляване на разходите бяха обявени през август 2024 г. Тан каза, че компанията също възнамерява да отдели някои от неосновните си бизнеси. В същото време той потвърди ангажимента на Intel да запази своите операции по производство на чипове по поръчка, въпреки призивите на отделни инвеститори за тяхното разделяне, пише Financial Times. Администрацията на Тръмп проучва начини да помогне на Intel, каза Тан. "Те ме питат какво могат да направят, за да ни помогнат. И аз със сигурност ще ги потърся за подкрепа с това, от което се нуждаем", каза той. Тан също така отбеляза, че е недоволен от сегашната позиция на Intel в сегмента на ИИ чипове за центрове за данни и ще направи изводи „от минали грешки“.

[Business.dir.bg](https://business.dir.bg)

✓ Консолидираният бюджет е с дефицит от 1,9 млрд. лева в края на март

На база на предварителни данни и оценки се очаква бюджетното салдо по консолидираната фискална програма (КФП) към края на месец март 2025 г. да бъде дефицит в размер на 1,9 млрд. лв. (0,9 на сто от прогнозния БВП), съобщи Министерството на финансите (МФ). В мотивите към законопроекта за държавния бюджет за настоящата година е заложен индикативен размер на дефицита по КФП за годината в размер на 6,4 млрд. лв. (3 на сто от прогнозния БВП в макрорамката на бюджета).

С изключение на месец януари, когато постъпиха приходи с еднократен характер в значителен размер, през месеците февруари и март разходите надвишават приходите, основно поради по-високите социални и здравноосигурителни плащания, нарастване на разходите за персонал, капиталовите разходи и други, отбелязва МФ.

КФП (консолидираният бюджет) съдържа публичните разходи, като освен републиканския бюджет, в нея влизат още бюджетите на съдебната власт, общините, на ДОО, НЗОК, ВУЗ, БАН, БНР, БНТ, както и приходите и разходите по извънбюджетните сметки и фондове към министерства и ведомства, както и европейските средства.

Основни параметри по КФП към края на март (предварителни данни и оценки)

Очаква се приходите, помощите и даренията по КФП към март 2025 г. да бъдат в размер на 16,8 млрд. лв. и нарастват с 1,1 млрд. лв. (6,8 на сто) спрямо отчетените за първото тримесечие на 2024 година. За този ръст принос имат най-вече данъчните приходи, които нарастват спрямо март 2024 г. с 14,2 % (1,7 млрд. лв. в номинално изражение). Неданъчните приходи са близки до отчетените за същия период на 2024 г., докато постъпленията в частта на помощите и даренията са по-малко с 0,7 млрд. лева.

Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в бюджета на ЕС) към март 2025 г. са в размер на 18,7 млрд. лева. За сравнение, разходите по КФП за първото тримесечие на 2024 г. бяха в размер на 15,4 млрд. лв., като следва да бъде взето предвид, че през месец февруари 2024 г. има отчетена трансакция по възстановяване на разходи от сметка за чужди средства на Министерството на регионалното развитие и благоустройството обратно към бюджета на министерството в размер на 1,2 млрд. лв. При елиминирането на тази трансакция, с оглед съпоставимост на данните с 2024 г., МФ изтъква, че разходите към края на март 2025 г. нарастват с 2,1 млрд. лв. (13,1 %) в частта основно на социалните плащания, вкл. разходите за пенсии, както и при разходите за персонал, субсидии, капиталовите разходи и други.

Частта от вноската в бюджета на ЕС, изплатена към 31.03.2025 г. от централния бюджет, възлиза на 0,5 млрд. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.

МФ посочва, че статистическите данни и Информационният бюлетин за изпълнението на държавния бюджет и основните показатели на консолидираната фискална програма, на база на данни от месечните отчети за касовото изпълнение на бюджетите на първостепенните разпоредители с бюджет към март 2025 г. ще бъдат публикувани на интернет страницата на министерството в края на април 2025 година.

✓ ЕП одобри отпускането на 4 милиарда евро за Египет

Европейският парламент одобри втория транш от 4 милиарда евро от пакета финансова помощ за Египет в размер на общо 7,4 милиарда евро, съобщи в. "Ал Ахрам". Северноафриканската държава получи първия транш от 1 милиард евро през януари тази година.

Финансовото подпомагане е в съответствие със споразумението за стратегическо партньорство между Египет и Европейския съюз, подписано през март 2024 г.

Първият транш беше насочен към микропредприятия под формата на дългосрочни заеми при облекчени условия.

Целият помощен пакет включва както заеми, така и безвъзмездни средства.

ЕС подкрепя Египет заради стабилизиращата му роля в Северна Африка, Средиземноморието и Близкия изток на фона на геополитическото напрежение, както и заради важността на Суецкия канал.

Египетското външно министерство приветства решението и го определи като "ясен знак" за стратегическото партньорство между двете страни и признание за усилията на Кайро за поддържане на сигурността и стабилността в региона.

Отпускането на втория транш за Египет трябва да бъде одобрено от Съвета на ЕС на ниво страни членки, а окончателното решение следва тристранен консултативен процес между ЕП, Европейския съвет и Европейската комисия.

3e-news.net

✓ **Българският суперкомпютър Discoverer е надграден със системи за изкуствен интелект**

Надграждането на българския суперкомпютър Discoverer е успешно завършено и машината вече разполага с нови системи, които дават възможност да бъдат предоставени допълнителни специализирани услуги в областта на изкуствения интелект на бизнеса, научната общност и публичния сектор в Европейския съюз. Това стана ясно по време на пресконференция по повод приключването на изпълнението на проекта за модернизиране на Discoverer, който е част от Европейското съвместно предприятие за високопроизводителни изчисления - European High Performance Computing Joint Undertaking (EuroHPC JU).

Той е първият суперкомпютър от мрежата на ЕС, който е обновен след създаването му през 2021 г. Модернизацията на високопроизводителната машината е в контекста на мисията на EuroHPC JU Европа да разгърне водеща в света инфраструктура за суперкомпютри. С новите възможности Discoverer+ ще е стратегически актив за развитие на науката и ще подпомогне разработването на приложения с промишлено и обществено значение за Европа.

„Наличието на подобни мощности, технически капацитет и човешки потенциал в сферата на изкуствения интелект е един от факторите, които в следващите години ще предопределя пряко конкурентоспособността на нашата икономика. Трябва да съумеем да го ползваме по най-добрия начин. С това, което в момента София Тех Парк прави и с Фабриката за изкуствен интелект, която ще започне през следващата година, ще влезем в нова реалност. Тук най-доброто предстои. Заедно ще работим за успеха“, каза министърът на иновациите и растежа Томислав Донев. Той благодари на екипа на София тех парк, на всички партньори и на Еврокомисията, че днес българският суперкомпютър е по-мощен, по-умен и по-бърз.

„България и Европа разполагат с още един инструмент, който предоставя нови възможности за приложни научни изследвания и поставя основите на индустрия на знанието във всички сектори“, заяви председателят на НС на София Тех Парк и управител на консорциум „Петаскейл суперкомпютър България“ Петър Статов.

Discoverer+ разполага с нов клас функционалности, графични процесори и памет, като производителността му е увеличена значително. Машината вече е специализирана за обучение на невронни мрежи, работа с големи езикови модели, изкуствен интелект, създаване на дигитални двойници, машинно обучение и други интензивни изчислителни задачи. До момента Discoverer е участвал в над 80 проекта и активно подкрепя научната и бизнес общност в България и в Европа. Надграждането на машината утвърждава ролята на страната ни като надежден партньор в изграждането на конкурентоспособна и иновативна европейска инфраструктура за високопроизводителни изчисления.

Той ще бъде част от българската фабрика за изкуствен интелект BRAIN++, проект, който беше одобрен през март от EuroHPC JU. Фабриката ще се присъедини към мрежа от 13 центъра за изкуствен интелект на ЕС. Тя ще включва усъвършенстван суперкомпютър Discoverer++, специализиран за работа в областта на изкуствения интелект и роботиката, и център, който ще предлага обучения и консултации на правителствени и частни организации и компании.

Към сегашните системи на Discoverer са добавени следните компоненти:

- GPU (Graphics Processing Unit) partition за подобряване на производителността на суперкомпютъра.
- Две нови системи Long Term Storage и Flash Storage за дълговременно съхранение на данните и за задачи, изискващи интензивни изчисления. В момента Discoverer притежава CPU (Central Processing Unit) partition, който е един от най-големите в Европа.
- Подобрени са UPS (Uninterruptible Power Supply) компонентите на Discoverer чрез допълване на съществуващите системите за непрекъсваемо захранване.

В събитието участваха още министърът на образованието и науката Красимир Вълчев, председателят на Управителния съвет на EuroHPC JU Рафал Дучмал, изпълнителният директор на EuroHPC JU Андерс Дам Йенсен, представители на БАН и висши учебни заведения, на български и международни високотехнологични компании и организации, на местната власт. Еврокомисарят с ресор “Стартъпи, изследвания и иновации” Екатерина Захариева отправи видеообръщение по повод успешното приключване на проекта.

✓ **Възобновяемите източници сами по себе си не могат да захранват инфраструктурата за изкуствен интелект**

В продължение на десетилетия търсенето на електроенергия в САЩ нарастваше с предсказуем, скромно темп. Предприятията за комунални услуги (ютилити компаниите) можеха да планират постепенното нарастване, обусловено от ръста на населението и икономическата активност. Но тази епоха приключи. Настъпва драматична промяна, която може да определи следващото десетилетие на енергийната инфраструктура - и възможностите за инвестиции.

В основата на тази трансформация стои експоненциалният растеж на изкуствения интелект (ИИ) и неговият ненаситен апетит за електроенергия.

Скритата цена на бума на изкуствения интелект: Електричеството

Възходът на инструментите с изкуствен интелект - особено на тези, които използват големи езикови модели и машинно обучение - създаде безпрецедентно търсене на изчислителна мощност. Тези сложни модели се нуждаят от огромни количества електроенергия не само по време на обучението, но и непрекъснато по време на внедряването на услугите.

Не става въпрос само за няколко допълнителни сървъра. Центровете за данни за изкуствен интелект са енергоемки операции, които често се нуждаят от еквивалента на енергия на малък град. Някои оценки сочат, че до 2030 г. центровете за данни в САЩ могат да консумират повече електроенергия, отколкото цели държави като Япония или Турция.

ИИ не е единственият двигател. Продължаващата електрификация на превозните средства, отоплителните системи и промишлените процеси също повишава търсенето на електроенергия в мрежата до нива, невиджани от едно поколение. Заедно тези тенденции ускоряват това, което много експерти наричат нова ера за американската енергетика.

Ютилити компаниите вече усещат напрежението

От Тексас до Северна Вирджиния електрическите компании се опитват да се адаптират. Регионите, в които вече се намират гъсти кластери от центрове за данни - като така наречената „алея на центровете за данни“ във Вирджиния - достигат границите на капацитета си. В Тексас и Средния Запад изпълнителните директори на комунални услуги алармират за темпото и мащаба на новите заявки за натоварване, свързани с изкуствения интелект.

Предизвикателствата са както технически, така и политически. Посрещането на тези нови нужди често изисква мащабни подобрения на преносната инфраструктура - проекти, чието разрешаване и изграждане може да отнеме от пет до десет години. Междувременно забавянията разстройват разработчиците и рискуват да накарат фирмите за изкуствен интелект да търсят енергия от независими доставчици или алтернативни места.

Предприятията за комунални услуги са принудени да преосмислят всичко: къде и как изграждат производство, как планират разширяването на мрежата и как регулират и прогнозираят търсенето. Традиционните инструменти за моделиране на търсенето, които разчитат на исторически тенденции, вече не са достатъчни в този смел нов свят.

Не всяка мощност е създадена да работи по еднакъв начин

Макар че възобновяемите енергийни източници като вятърната и слънчевата енергия ще играят важна роля в енергийното бъдеще, те сами по себе си не могат да запазват 24/7 инфраструктура за изкуствен интелект. Тези източници са непостоянни и невинаги могат да отговорят на търсенето в реално време, особено когато латентността и времето за работа са от решаващо значение.

Ето защо природният газ и ядрената енергия отново заемат важно място в планирането на мрежата. Няколко предприятия за комунални услуги ускориха предложенията за нови пикови централи на природен газ. Други оценяват малки модулни ядрени реактори (SMR) като потенциални решения за осигуряване на стабилна базова мощност с ниски нива на въглеродни емисии.

Изискванията на изкуствения интелект към енергията могат също така да увеличат подкрепата за решения за съхранение на енергия и технологии за балансиране на мрежата. Тези системи обаче са скъпи и все още са в начален етап на широко разпространение.

Какво означава това за инвеститорите

За инвеститорите това е сериозна промяна в характера на търсенето и предлагането. В продължение на десетилетия електрическите комунални услуги бяха считани за бавно растящи, защитни инвестиции. Сега секторът преживява ренесанс. Мрежовите оператори, доставчиците на газ и разработчиците на инфраструктура могат да се възползват от нарастващите капиталови разходи. Производителите на електроенергия - особено тези, които оперират на конкурентни пазари, където цените могат да скочат в зависимост от търсенето - могат да отчетат драстично увеличение на приходите.

Това променя и перспективите пред инвеститорите, ориентирани към инфраструктурата. Тръбопроводите, преносните компании и доставчиците на системи за съхранение на енергия се превръщат в ключови фактори за революцията на изкуствения интелект. По подобен начин свързаните с енергетиката REITs и партньорствата за среден поток могат да изпитат попътен вятър, тъй като капиталът се влива в разширяването на мрежата.

Въпреки това инвестиционната история не е лишена от риск. Регулаторните пречки, предизвикателствата при издаването на разрешителни и противопоставянето на местните общности на новата инфраструктура могат да забавят проектите. Компаниите, които не успеят да се адаптират, могат да останат назад.

От регулиран към нерегулиран сегмент: Ролята на структурата на комуналните услуги

Важно е също така да се разбере разликата между регулираните и нерегулираните комунални услуги. Регулираните комунални услуги - обикновено местните монополи, които доставят енергия до вашия дом - носят фиксирана възвръщаемост, определена от държавните регулатори. Тези компании предлагат предвидими, стабилни дивиденди и са популярни сред инвеститорите с нормална доходност.

За разлика от тях нерегулираните (или конкурентните) комунални услуги продават електроенергия на пазарите на едро, където цените се променят в зависимост от търсенето и предлагането. Тези компании са по-силно изложени на пазарна нестабилност, но също така могат да извлекат най-голяма полза от нарастващото търсене и скоковете на цените.

В тази нова среда нерегулираните комунални услуги могат да се окажат най-големите печеливши. Всъщност едни от най-добре представилите се компании в S&P 500 през последните две години са нерегулирани комунални услуги като NRG Energy и Vistra. Тяхната способност да улавят нарастващите цени на електроенергията без регулаторни ограничения ги поставя в позиция на потенциално големи печалби. Но регулираните комунални услуги все още ще се възползват от повишеното търсене, макар и с по-слаба възвръщаемост.

Експлозията на центровете за данни

Колко бързо ИИ увеличава търсенето? Прогнозите се различават, но всички са съгласни с посоката: рязко нагоре, като някои прогнозираят такъв ръст, какъвто не е наблюдаван от първите дни на индустриалната електрификация.

В перспектива центровете за данни вече са сред най-големите индустриални консуматори на електроенергия в САЩ - а до края на десетилетието се очаква техният отпечатък да се удвои или дори утрои. В някои региони търсенето, свързано с изкуствения интелект, вече надхвърля наличния капацитет, което принуждава компаниите да търсят енергия директно от частни производители или да отлагат проектите до пускането в експлоатация на нова инфраструктура.

Политика, планиране и устойчивост на мрежите

Последиците надхвърлят границите на Уолстрийт. Щатските регулаторни органи се борят да преразгледат остарелите интегрирани планове за ресурсите (Integrated Resource Plans (IRP), за да отчетат този скок в търсенето. Политиците са изправени пред натиска да рационализират издаването на разрешителни за проекти за производство и пренос на електроенергия, като същевременно балансират между екологичните проблеми и надеждността на мрежата.

Междувременно устойчивостта се превръща в основен въпрос. С нарастването на екстремните метеорологични явления и кибер заплахит, осигуряването на надеждност и сигурност на мрежата, управлявана от изкуствен интелект, не е малка задача.

Заключение: ИИ може да е виртуален, но енергийните му нужди са съвсем реални

Изкуственият интелект може да изглежда като виртуална революция, която се развива в центровете за данни и софтуерните кодове. Но въздействието му върху физическия свят - особено върху енергийната мрежа - е осезаемо и огромно.

За инвеститорите посланието е ясно: историята на изкуствения интелект вече не е свързана само с производителите на чипове и разработчиците на софтуер. Става дума за бетона, стоманата и медта зад сървърите. Става дума за комуналните услуги и енергийните компании, които поддържат светлините - и графичните процесори - включени.

Тъй като светът става все по-зависим от изкуствения интелект, електроенергията ще се превърне в един от най-важните фактори за иновации. Тези, които разбират тази динамика - и позиционират портфейлите си по съответния начин - ще бъдат най-добре подготвени за това, което предстои.

[Bloomberg TV Bulgaria](#)

✓ Европейските държави бележат напредък по новите правила за съхранение на газ

Държавите - членки на Европейския съюз, предлагат вариант, който може да направи тазгодишната цел за съхранение на газ по-гъвкава, твърдят запознати.

Проектът за регламент за съхранение на газ през 2026 г. и 2027 г. ще влезе в сила на следващия ден след публикуването му - разпоредба, запазена в последния проект на закона, който Полша сподели със страните от ЕС в сряда. Това означава, че той ще се прилага за целта за 2025 г., ако бъде публикуван преди 1 октомври, заявиха лицата, като помолиха да не бъдат назовавани, обсъждайки въпроси, които не са публични.

Страните от ЕС преговарят за изменения, които да направят новата рамка за попълване на резервите по-свободна на фона на опасенията, че досегашните строги правила са допринесли за повишаване на цените на газа. Първоначалното предложение, представено от Европейската комисия миналия месец, имаше за цел да удължи срока на действие на целта за съхранение на 90% газ за следващите две години без допълнителни промени.

Новият проект на Полша, която е ротационен председател на ЕС, запазва набор от разпоредби за увеличаване на гъвкавостта на държавите членки при запълването на резервите. Те включват замяна на крайния срок от 1 ноември с по-широк диапазон от 1 октомври до 1 декември и допускане на отклонение с до пет процентни пункта за всяка държава членка от целите за съхранение на газ през следващите две години, ако пазарните цени прекомерно увеличат разходите за запълване.

Комисията също така ще има право да предложи мярка за увеличаване за един сезон на отклонението от пет процентни пункта „в случай на трайно неблагоприятни пазарни условия“, според проекта, видян от Bloomberg News.

Документът ще бъде обсъден от длъжностни лица от държавите членки на 8 април и ако бъде съгласуван, ще бъде изпратен на посланиците за одобрение на 11 април. Ако бъде подкрепен, той ще се превърне в преговорна позиция на държавите членки за разговорите с Парламента.

Макар че точният график за приемането на регламента все още не е сигурен, според запознати с въпроса е малко вероятно правилата да бъдат публикувани преди септември. Това би означавало, че съществуващите междинни цели за тази година

ще останат в сила до публикуването им. След като регламентът бъде публикуван в списанието на ЕС, гъвкавостта за водещата цел ще започне да се прилага един ден по-късно.

Официалният сезон за натрупване на запаси започна на 1 април и търговците следят отблизо колко бързо се запълват резервите, тъй като това ще бъде основният двигател на цените през следващите месеци. Целите за складиране бяха въведени, за да се опитат да подкрепят доставките по време на най-тежката енергийна криза от десетилетия насам, и се удължават с още две години.

Капитал

✓ Квантовите технологии са новата борсова мания

"Как е възможно компания за квантови компютри да бъде публична", каза на 20 март изпълнителният директор на Nvidia Дженсен Хуанг по време на Quantum Day - събитие, организирано от производителя на чипове. "Това е първото събитие в историята, на което изпълнителен директор кани гости, за да обясни колко много е сгрешил", допълни Хуанг. Така той публично си посипа главата с пепел заради изявленията си отпреди три месеца, че квантовите компютри могат да са полезни за "много малко неща" като генерирането на произволни числа, но технологията ще стане реално приложима след 15 до 30 години.

Само няколко месеца по-късно обаче промени изцяло мнението си. Nvidia вече заяви намеренията си да произведе свой квантов чип. Други вече правят съществени пробиви в сектора. Което съвсем естествено привлича и вниманието на инвеститорите. Дори лидерът в борсовия турнир на "Капитал" - ПАРИ, е заложил на акции на компания за квантови решения - с активни сделки с Quantum Computing Христо Келешев е успял да направи над 100% доходност за три седмици, което засега го прави непоклатим лидер в битката за първото място и наградата от 5000 лв. Друга любима акция на някои от лидерите в ПАРИ е D-Wave Quantum, също от сектора.

Само в рамките на няколко месеца редица технологични гиганти обявиха значителни пробиви в квантовите технологии. През декември 2024 г. Google обяви квантовия чип Willow, а през февруари Microsoft съобщи за своя чип Majorana 1. На теория чиповете са способни да извършват изчисления, които днешните технологии няма как да постигнат. И двете компании обаче смятат, че на практика технологията все още е на години (но не десетилетия) от реално приложение. Експертите обаче продължават да бъдат разделени: докато някои смятат, че все още е твърде рано, други са сигурни, че до няколко години може технологията да има реални приложения. Но какво е квантов компютър?

Просто "кратко" обяснение

Едва ли толкова сложна технология може да се обясни подробно с няколко изречения. Квантовите чипове са секторът, където физиката се сблъсква с информационните технологии. Квантовият компютър е изчислителна машина, която използва принципите на квантовата механика за обработка на информация. Вместо класически битове, които могат да бъдат 0 или 1, те работят с квантови битове, наречени кубити (qubit). Кубитите могат да бъдат в суперпозиция, което означава, че могат да представляват 0 и 1 едновременно, което позволява несравнимо по-ускорени изчисления в сравнение с класическите компютри. Основните предизвикателства пред квантовите компютри включват грешките, причинени от квантовия шум, краткия живот на кубитите, трудността при мащабиране на системите и необходимостта от свръхниски температури, за да бъдат ефективни.

Има няколко вида квантови компютри, но основно се различават по начина, по който реализират кубитите и обработват информация. Свръхпроводниковите квантови компютри използват свръхпроводникови вериги, които работят при изключително ниски температури. Това е най-напредналата технология към момента и се използва от компании като Google, IBM и Rigetti. Друг вариант са йонни капани. Те използват уловени в електромагнитни полета йони, които се управляват чрез лазерни импулси. Те са по-устойчиви на грешки от свръхпроводниковите, но са по-трудни за скалиране. Фотонните квантови компютри работят с единични фотони, които пренасят информация чрез различни свойства като поляризация. Те могат да работят при стайна температура и са обещаващи за комуникация. Квантовите точки и топологичните квантови компютри използват специални наноматериали или квазичастици за по-стабилни кубити. Това е нова, но все още експериментална технология. Адиабатичните квантови компютри се базират на квантово отгряване (quantum annealing) и са специализирани в оптимизационни задачи, но не могат да изпълняват универсални квантови алгоритми.

Бизнес в развитие

Въпреки че експертите са разделени колко далеч сме от реално приложение на квантовите технологии, вече има компании, които предлагат услуги за бизнеса и правителствата. И за учудване на Хуанг някои от тях са публични и акциите им се търгуват на американската фондова борса. Освен това поскъпват значително през последните няколко месеца.

"В момента сме в етап на научноизследователска и развойна дейност. Не вярваме, че търговските продажби ще се увеличат моментално. Знаем, че има много дискусии къде точно се намират квантовите изчисления, но нашето мнение е, че все още сме на етап R&D", посочи през март пред инвеститорите Субод Кулкарни, изпълнителен директор на Rigetti Computing. Калифорнийската публична компания е една от малкото, които предлагат облачни услуги за квантови

изчисления и свръхпроводящи квантови чипове. Акциите ѝ скочиха с над 900% през последните шест месеца. Дружеството обаче реално регистрира минимални приходи в размер от 2 млн. долара за последното тримесечие на 2024 г., а загубите са над 150 млн. долара.

Друга популярна компания в сектора е D-Wave Quantum. Дружеството вече обяви, че има продажби на квантови машини, но бизнесът все още е основно свързан с квантови изчисления като услуга. "Очакваме да се съсредоточим върху квантовото изчисление като модел на услуга с огромното мнозинство от нашите търговски клиенти, които се интересуват най-много от управлението на бизнес приложения", обяви на 13 март пред инвеститори Алън Барац, главен изпълнителен директор на D-Wave. Компанията развива машини с квантовото отгряване (quantum annealing), което е полезно за оптимизация на процеси. Макар че технологията им не се счита за универсален квантов компютър, тя намира приложения в логистиката, финансите и химията.

IonQ използва различен подход - квантови битове, базирани на йони. Те твърдят, че технологията им е по-стабилна и има по-ниски нива на грешки. "Ще се стигне до точка, в която ще става дума за цена на кубит. И в крайна сметка, ако един доставчик като IonQ може да произведе кубит със стайна температура, това ще има значителни предимства в цената в сравнение с други, които трябва да намалят температурата до почти 0 градуса (по Келвин, или минус 270 градуса по Целзий)", посочи на 26 февруари пред инвеститорите Питър Чапман, изпълнителен директор на IonQ.

Гигантите са напред

С капитализации за стотици милиарди технологичните гиганти от Силициевата долина отдавна инвестират в квантови технологии. IBM е една от първите сред тях. Тя разработва квантови процесори и предлага облачни услуги за достъп до квантови изчисления чрез IBM Quantum Experience. Американската компания е генерирала над 1 млрд. долара приходи от своите квантови технологии от 2017 г. насам.

Google също е сред лидерите в квантовите изчисления. През февруари гигантът инвестира в квантовия стартъп QuEra Computing, който набра 230 млн. долара от частни инвеститори. Освен това Google представи свой квантов чип - Willow. Microsoft също инвестира значително в технологията, като залага на топологични кубити.

Новата вълна

На фона на слабия старт на фондовите борси тази година инвеститорите вече се оглеждат за следващата тенденция, която може да тегли пазарите. Фаворит (поне засега) изглежда именно секторът с квантовите технологии. Възможностите за инвестиции в квантови технологии има, но не са много. Днес квантовите компании напомнят малко на хайпа около биотехнологичните компании от преди два десетина години.

По-малките компании като Rigetti и D-Wave имат възможност за огромен ръст, но и рискът е съществен, тъй като регистрират загуби за стотици милиони. При по-големите като IBM и Microsoft рискът е по-малък, тъй като вече генерират значителни приходи, но те са основно от други направления на бизнеса. Има и борсово търгуван фонд за квантови технологии - Defiance Quantum ETF, с над 1 млрд. долара активи, но той е трудно достъпен за български инвеститори, тъй като не се предлага от повечето брокери.

[Cross.bg](https://www.cross.bg)

✓ Темати и гости в сутрешните блокове на телевизиите

БНТ, Денят започва"

- Тема: Как протече дебатът преди вота на недоверие - политическите ходове и равносметката преди гласуването.
- Тема: Как ще се разреши проблемът с биологичния отпадък на болниците и какъв трябва да е контролът.
- Тема: За пристигането на първия Ф-16 у нас в обновената писта в авиобаза „Граф Игнатиево" и още - за възможностите на изстребителя.
- Тема: Какви са прогнозите и очакванията за цените на основните храни преди Великден.

✓ Преглед на печата

Водещи заглавия на първите страници

в. 24 часа - Тате иска да те следи в училище? Законът не дава!

в. Труд - НАП вади на светло автомобили и тухли

в. Телеграф - Изпяваме калпави майстори на НАП

Водещи заглавия на вътрешните страници

в. 24 часа - След драматично заседание: хората на Доган остават в мнозинството поне до юни

в. 24 часа - Камери на пътя снимат за винетки, НАП и митниците. Може и за полиция, съд и технически прегледи

в. Труд - Видеонаблюдението от вота става доказателство в съда

в. Труд - Започват проверките от работодатели в регистъра за педофили

в. Телеграф - София пред епидемия след решение на кмета

в. Телеграф - Тесла с парно и топла вода в София

Водещи интервюта

в. 24 часа - Росен К. Стоянов: Прагът за влизане в НС трябва да се вдигне на 5% за партии и 7% за коалиции - иначе влизат политически шамани

в. Труд - Росен Йорданов: Неомарксистите на Запад изнасилват демокрацията

в. Телеграф - Социологът доц. Татяна Бурджева: Кабинетът от самото начало е на малцинството

Водещи анализи

в. 24 часа - Случаят „Льо Пен обратно към радикализация -едва ли Франция и Европа имат интерес

в. Труд - Диктатура на неолибералната върхушка

в. Телеграф - Корупцията убива на пътя

Всички досегашни броеве на "ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ" от началото на 2023 г. до днес може да намерите на адрес: <https://bica-bg.org/bg/14/medii.htm> В секция МЕДИИ/ЕЖЕДНЕВЕН МЕДИЕН МОНИТОРИНГ на уебсайта ни е запазен и пълен архив.